

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DERGİSİ

DİNİ, AHLAKİ, EDEBİ, MESLEKİ AYLIK DERGİ

9. Cilt

Eylül - Ekim 1970

100 - 101. Sayı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Oruç İbâdeti ve Şer'i Hikmetleri Lütfi DOĞAN	259
Kur'an-ı Kerim'de Oruç Doç. Dr. İsmail CERRAHOĞLU	263
Oruç ve Faziletleri Doç. Dr. Talât KOÇYİĞİT	272
Orucun Sıhate Tesirleri Doç. Dr. Naci BOR	279
Ramazan ve İnsan Sabri AKDENİZ	281
Kurtar Baş Mahir İZ	285
Ramazan Sosyolojisi ve Psikolojisi Üzerine Bir Deneme Ali Murad DARYAL	287
Mübârek Ramazan Feyzi HALICI	300
Terâvih Namazı Mehmed KERVANCI	301
Oruçla İlgili Bâzi Fıkhi Hükümler (1) M. Talât KARAÇİZMELİ	306
Devlet Memurları Kanunu ve Din Hizmetleri Sınıfı Av. Ahmed N. ÇAVDAR	308
Oruçla İlgili Bâzi Önemli Noktalar Orhan KARMİŞ	316
İslâm Medeniyetine Türklerin Hizmetleri Doç. Dr. Salih TUĞ	318
Zekâtın Fıkhi Yönü Hüseyin ÖZGÜN	324
Kadir Gecesi Lütfi ŞENTÜRK	333
Sadaka-ı Fıtır Ahmet BALTACI	338
Ramazan Bayramı Lütfi DOĞAN	343
Bibliyografya İsmail Lütfi ÇAKAN	346
Index Islamicus Yusuf Ziya KAVAKÇI	349
Mevlît İsmail Lütfi ÇAKAN	351

RAMAZAN BAYRAMI

Lütfi DOĞAN
Diyanet İşleri Başkan Vekil

Ramazanların ve bayramların Dini-mizde yeri çok büyüktür. Hiç şüphesiz yok ki Cenâb-ı Hakk'ın biz kullarına olan lütufları sayamayacağımız kadar çoktur. Ramazan ve bayramlar da Rabbımız'ın bize ikramlarıdır. Hattâ yerine getirmekle görevli bulunduğumuz ibâdetlerimiz, bu lütufların en büyüklerindedir. Gerek Ramazan ve gerekse diğer ibâdetlerimiz, görünüşte bir külfet, bir zahmet gibi ise de, gerçekte onlar bizim için İlahî bir rahmet ve ikramdan başka bir şey değildir. Çünkü biz ancak ibâdetlerimiz sayesinde insanlık haysiyet ve şerefine yakışmayan ve insanı küçültecek olan kötü davranışlardan uzaklaşır, umûma faydalı olacak güzel vasıflar kazanır, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsına erişmek demek olan takvâ derecesine yükselebiliriz.

Dinimizin telkin ettiği esaslara bir göz atıldığı zaman yaradılışımızdaki asıl hikmetin bu olduğu kolaylıkla anlaşılır. Nitekim Zâriyât Sûresinin 54 üncü âyetinde Cenâb-ı Hak meâlen;

“Ben insanları da cinleri de ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım.” buyurmuştur. Bu sebeple bizler, Ramazanların ve bayramların biz mü'minler için İlahî bir ikram olduğunu kabul ederiz ve bu mutlu günleri gönül uyanıklığı ile değerlendirmemiz lâzımdır. Bu mübârek vakitleri idrâk edip de onları kudsiyyete uygun bir şekilde değerlendiren insanlara ne mutlu! Böyleleri ne kadar sevinseler yeridir.

Ramazan Bayramı Peygamber Efendimiz'in hicretlerinin ikinci yılında emrolunmuştur. Kendileri Medine'ye hicret buyurdıkları zaman, Medine halkının gelenek olarak kutladıkları, bir takım şenlikler tertip ettikleri iki günleri olduğunu görmüş, bunların mâhiyetini sormuştur. Onlar da bu iki günü bayram olarak kabul ettiklerini söylemeleri üzerine İslâm Dininde iki bayram olduğunu bildirmiştir. Her iki bayramın da mü'minler için çok daha hayırlı olduğunu müjdelemiştir.

Aslında her milletin kendi inançlarına göre belirli bayram günleri vardır. Onlar kendi âdet ve geleneklerine göre bu bayramlarda sevinçlerini, neşelerini gösterirler. Birtakım şenlikler, eğlenceler tertip ederler. Geçmişte böyle olduğu gibi günümüzde de durum aynı şekilde devam etmektedir. Fakat dinimizin emrettiği bayramların diğerlerinden ayrı özellikleri vardır.

Zirâ dînimizdeki bayramların meydana getirdiği sürûr insan rûhunun derinliklerine nüfuz eder. Ve yapıcı tesiri gelip geçici olmayıp ebediyetlere kadar devam eder. Bunun böyle olabilmesi için de bu bayramların dîni emirlere uygun bir tarzda kutlanması gerektir. Bayramlarda yapılan ziyâret ve ikramlar İslâmî âdet ve hükümlere uygun olmalıdır. Bu ziyâretlerde Allâh'ın haram kıldığı şeyler ziyâretçilere ikram edilmemelidir. Çünkü bu bayramlarda biz müslümanlar tarafından yerine getirilen görevler bir yönü ile ibâdet ve Cenâb-ı Hakk'a şükürdür. Diğer yönü ile de bir milletin fertleri arasında bulunması lâzım gelen kardeşlik duygularının, yardımlaşma ve dayanışmanın te'minatı ve canlı bir örneğidir.

Her emri en mâkûl esaslara uygun olan ve İlâhî vahye dayanan Dînimizin Ramazan ve Bayram hakkındaki emir ve tavsiyeleri de çok güzeldir. Çünkü tabii sevinç ile Allâh'a ibâdeti en güzel âhenk içinde birleştirmiştir. Böylece müslümanların bayramları da, ibâdetleri de Cenâb-ı Hakk'ın emrine uygun bir şekilde maddeten ve mânen hayırlı sonuçlar veriyor. Aynı zamanda akl-ı selîm ölçüleri içerisinde cereyan ediyor. Ve Cenâb-ı Hakk'ın yüce adını anmaktan ibaret oluyor.

İbâdet olarak dînimizin beş esastan biri olan oruç ibâdeti, Ramazan ayında mü'minler tarafından yerine getirilmiştir. Bundaki asıl gâye Cenâb-ı Hakk'ın emrine itâat etmek ve O'nun rızasını kazanmaktır. O'nun bizlere verdiği bunca nimetlerini O'nun rızası

uğrunda ve O'nun için kullanmaktır. Cenâb-ı Hakk'a şükretmenin gerçek mânâsı da işte budur. Kabûl etmek lâzımdır ki bir müslüman, bu görevlerini yaparken birtakım zorluklara da katlanmış, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak için birçok güçlükleri yenmiş ve sonuç olarak da zafere ulaşmıştır. Oruç tutmasından başka Kur'ân-ı Kerîm okumuş, terâvih namazları kılmış, yaratılışının hikmet ve gâyesi hakkında iyiden iyiye düşünmüş, Cenâb-ı Hakk'ı zikretmiştir. Bununla beraber Ramazan ve oruç sâyesinde iradesine hâkim olma ve sabretme gücünü artırmış, şefkat ve merhamet duygularını kuvvetlendirmiş, ihtiras ve cimrilik gibi fena duygulardan sıyrılmış, fakirleri ve kimsesiz düşkünleri ve öksüzleri düşünerek, mâlî imkânları ölçüsünde onlara yardımda bulunmuş, zekât ve fitra sadakalarını hak sâhiplerine vermiş, oruç ibâdetinin verdiği uyanıklık ile daha birçok güzel alışkanlıklar elde etmiştir.

Fakat bütün bunların üstünde Cenâb-ı Hakk'ın rızasını ve sevgisini kazanma saâdetine erişmiştir. Bir kul için bundan daha büyük bir mutluluk olabilir mi? İşte bayram, bu saâdete ermenin insan rûhunda meydana getirdiği mânevi sevincin bir tezâhürü, bu nimetler karşısında Cenâb-ı Hakk'a şükretmenin açık bir ifadesidir. Bizleri bu mutluluğa erdirdiği için Rabbımız'a çok şükretmeliyiz. Bizler, bu bayramı da kudsîyetine lâyık bir şekilde değerlendirmeliyiz. Arefe gününden itibaren varsa zekât ve fitra sadakalarımızı yoksul, fakir kimselere vermiş olmalı, onları bir dereceye kadar ihtiyaçtan kurtarmalı, bayram sevincine onların da iştirâk etmelerini sağlamalıyız. Yine arefe gününde mümkün ise kabirler ziyâret edilmelidir. Bu fânî âlemden ayrılmış olanlarımız için Cenâb-ı Hakk'a duâda bulunmalı, sevâbını onların rûhuna ithaf etmek üzere Kur'ân-ı Kerîm okunmalı ve bunun bir vefâkârlık borcu olduğunu bilmeliyiz...

Bayram namazından sonra büyükler ziyaret edilmeli, varsa dargınlar barıştırılmalıdır, kin ve intikam gibi hisler silinmelidir. Akraba ve dostlar birbirlerini ziyaret etmeli, kendi imkânları çerçevesinde hediyeleşmelidirler. Hastalar ziyaret edilerek teselli edilmeli, kendileri için sağlık dileğinde bulunulmalıdır. Uzak memlekette bulunan yakınlarımızın da mektupla olsun bayramlarını tebrik etmeliyiz.

Hâsılı birbirlerimizi Allah için sevmeyi ve birbirlerimize dâimâ kardeşçe davranmayı şiar edinmeliyiz. Şahsımıza karşı kabahatli olanları bağışlamalıyız. Çünkü Allah affedicidir, afvı sefer ve O da bizi bağışlar.

Peygamber Efendimiz bir hadislerinde meâlen şöyle buyuruyor: "Müslüman müslümânın kardeşidir, ona zul-

metmez, onu tehlikeye düşürmez. Mü'min kardeşinin ihtiyacını karşılayan kimsenin ihtiyaçlarını da Allah giderir. Bir mü'minin kabahatini örten (afveden) bir kimsenin kabahatlerini de kıyamet gününde Cenâb-ı Hak örter (afveder)."

Görülüyor ki, dinimizin bayram hakkındaki emir ve tavsiyeleri bizleri olgunluğa yükseltecek mahiyettedir. Hem dünyâ huzûrumuz ve hem de âhîret saâdetimiz ile yakından ilgilidir.

O halde bizler, Ramazan ve bayramlarda elde ettiğimiz bu güzel davranışlarımızı gelecek Ramazâna hattâ hayatımızın sonuna kadar devam ettirmeliyiz, bunları kendimize şiar edinmeliyiz. Böylece hem ahlâken çok yükselmiş oluruz ve hem de Rabbimiz'in rızasına ereriz.

